

Цитування:

Бутовська О. В. Флористична символіка у візуальній репрезентації жіночого образу в образотворчому мистецтві України ХХ – початку ХХІ століть. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2026. № 1. С. 207–213.

Бутовська Олександра Володимирівна, аспірантка Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв
<https://orcid.org/0009-0004-0802-1102>
dme2123.obutovska@dakkkim.edu.ua

Butovska O. (2026). Floristic Symbolism in Visual Representation of Female Image in Fine Art of Ukraine of the 20th and Early 21st Centuries. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 1, 207–213 [in Ukrainian].

ФЛОРИСТИЧНА СИМВОЛІКА У ВІЗУАЛЬНІЙ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ЖІНОЧОГО ОБРАЗУ В ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВІ УКРАЇНИ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТЬ

Метою дослідження є виявлення та аналіз особливостей використання флористичних символів у візуальній репрезентації жіночих образів в образотворчому мистецтві України ХХ - початку ХХІ століть. Важливим є визначення ролі квіткових символів у формуванні художнього змісту творів, національної ідентичності та гендерної семантики образу жінки. **Методологічну основу** дослідження становить комплексний підхід, що поєднує мистецтвознавчі, семіотичні та культурологічні методи, що зумовлено складністю квітового символізму як знакової системи, вкоріненої в культурно-історичному контексті. Іконографічний метод застосовано для аналізу фактичного, конвенційного та символічного рівнів значень квіткових образів, семіотичний – для інтерпретації їх як елементів знакової структури, з урахуванням семантичного і прагматичного аспектів. Стилстичний аналіз дав змогу визначити особливості художнього втілення флористичних мотивів у різні періоди, а контекстуальний метод – простежити зв'язок символіки квітів із соціальними й культурними умовами. Герменевтичний і порівняльно-типологічний підходи дозволили глибше інтерпретувати багатозначні образи та зіставити прояви квітового символізму в різні епохи. **Наукова новизна** дослідження полягає в комплексному аналізі флористичної символіки у візуальній репрезентації жіночого образу в українському мистецтві ХХ – початку ХХІ століть. У роботі вперше простежено еволюцію квіткових мотивів у контексті змін художніх парадигм – від декоративного до національно-метафоричного. Уточнено семантичні та іконографічні функції флористичних символів у побудові жіночого образу, виявлено особливості їх використання та окреслено механізми трансформації символів під впливом соціокультурних процесів. **Висновки.** У дослідженні проаналізовано особливості використання флористичної символіки у візуальній репрезентації жіночих образів в українському мистецтві ХХ – початку ХХІ століть. Квіткові мотиви постають одним із найстійкіших засобів художнього осмислення жіночності, демонструючи неперервність традиції від модерну до сучасних концептуальних практик. У творах митців квітка виступає знаком національної ідентичності, духовної енергії та життєстійкості. В сучасних інтерпретаціях флористичний символізм набуває функції комунікативного мосту між минулим і сьогоденням, стаючи засобом переосмислення жіночої суб'єктності, внутрішньої свободи та культурної самобутності українського народу.

Ключові слова українське мистецтво; національна ідентичність; флористичні символи; портрет; жіночий образ; художня традиція; семіотика; культурна пам'ять.

Butovska Oleksandra, Postgraduate Student, National Academy of Culture and Arts Management

Floristic Symbolism in Visual Representation of Female Image in Fine Art of Ukraine of the 20th and Early 21st Centuries

The purpose of this study is to identify and analyse the specific features of floral symbolism in the visual representation of female images in Ukrainian art of the 20th and early 21st centuries. The research focuses on the role of floral motifs in shaping the artistic meaning of works, expressing national identity, and conveying the gendered semantics of the female image. **The methodological framework** combines art-historical, semiotic, and cultural approaches, reflecting the complexity of floral symbolism as a sign system rooted in historical and cultural contexts. The iconographic method was applied to examine the factual, conventional, and symbolic levels of meaning in floral

imagery, while the semiotic approach allowed these motifs to be analysed as elements of a structured sign system, including semantic and pragmatic dimensions. Stylistic analysis revealed how floral motifs were artistically embodied across different periods, and contextual analysis traced their connections with social and cultural conditions. Hermeneutic and comparative-typological approaches enabled a deeper interpretation of complex images and a comparison of floral symbolism across different eras. **Scientific novelty.** The research offers a comprehensive analysis of floral symbolism in the visual representation of the female image in Ukrainian art of the 20th – early 21st centuries. For the first time, the evolution of floral motifs is traced through the shifts in artistic paradigms – from decorative uses to nationally metaphorical interpretations. The study clarifies the semantic and iconographic functions of floral symbols in constructing the female image and identifies features of their artistic application, outlining the mechanisms of their transformation under the influence of sociocultural processes. **Conclusions.** The study demonstrates that floral symbolism is one of the most enduring and profound means of representing femininity in Ukrainian art, illustrating the continuity of tradition from early modernism to contemporary conceptual practices. In the works of Ukrainian artists, flowers serve as markers of national identity, spiritual energy, and life force. In contemporary interpretations, floral symbolism becomes a communicative bridge between the past and the present, serving as a means to explore female subjectivity, inner freedom, and the cultural distinctiveness of the Ukrainian people.

Keywords: Ukrainian art; national identity; floral symbolism; portrait; female image; artistic tradition; semiotics; cultural memory.

Актуальність теми дослідження. Проблематика візуального образу жінки в образотворчому мистецтві України ХХ–ХХІ століть залишається однією з ключових тем в колі сучасних мистецтвознавчих та культурологічних досліджень, адже відображає глибокі трансформації в уявленні про ідентичність, духовність та національні цінності. Флористична символіка є одним із важливих аспектів у формуванні та репрезентації образу жінки, так як має багатовікову історію в українській культурній традиції та виконує не лише декоративну а й семантичну функцію, уособлюючи ідеї краси, родючості, духовного відродження.

Мистецтво ХХ століття, позначене війнами, тоталітаризмом і національним відродженням, використовувало флористичні мотиви як код національної пам'яті та засіб збереження символіки в умовах ідеологічних обмежень. На початку ХХІ століття ці мотиви переосмислюються у сучасному мистецтві, набуваючи феміністичного та ідентифікаційного значення.

Дослідження флористичної символіки дозволяє простежити еволюцію художніх засобів, виявити національні особливості образотворчих традицій і зрозуміти, як митці осмислюють духовність та культурну ідентичність українського народу. Актуальність роботи обумовлена необхідністю комплексного вивчення ролі жінки в мистецтві та взаємозв'язку між національною культурою, гендером і художньою символікою.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання використання флористичної символіки та її ролі у репрезентації жіночих образів в образотворчому мистецтві України досі не отримало системного висвітлення у вітчизняній історіографії. Водночас образ жінки в українському мистецтві є предметом

постійної уваги багатьох дослідників, які розглядають його у контексті художньої традиції, культурних трансформацій та національної ідентичності.

Значний внесок у вивчення цієї проблематики зробила О. Авраменко, яка у своїх працях аналізує особливості формування жіночих образів у творчості українських митців. У біографічному дослідженні, присвяченому творчому шляху К. Білокур, авторка розглядає ранні портретні твори мисткині та специфіку побудови її жіночих типажів [1]. У виданні «Терези долі Віктора Зарецького» дослідниця аналізує індивідуальний стиль художника та засоби створення ним деталізованих жіночих образів [2].

С. Долеско у своїй статі [4] зосереджується на проблемі відтворення традиційних жіночих образів у мистецтві України періоду російсько-української війни, простежуючи їх трансформацію під впливом сучасного соціокультурного контексту.

Т. Мельник [8] аналізує місце жінки в сучасному візуальному мистецтві та культурі України, звертаючи увагу на зміну уявлень про жіночність у художньому дискурсі початку ХХІ століття.

У монографії І. Павельчук «На перехресті модерну. Інспірації японізму у практиці українських колористів 1900–1930-х років» [9] здійснено аналіз жіночих портретів О. Мурашка та О. Новаківського, а також розглянуто вплив європейських мистецьких течій на формування індивідуального стилю українських художників початку ХХ століття.

Використання флористичних мотивів у творчості І. Марчука розкрито у біографічному виданні А. Шоріної [11], де розглядається семантика квіткових образів як складова авторського художнього світогляду.

Окремий напрям історіографії становлять дослідження флористичних символів у культурній традиції, представлені у праці В. Жайворонка «Знаки української етнокультури: Словник-довідник» [5], та зарубіжного автора Р. Блосома «Floriography. The Meaning of Flowers» [12]. Візуальні аспекти репрезентації квітів у мистецьких практиках українських митців проаналізовані завдяки ботанічному виданню Б. Беслера «Florilegium. The book of plants» [13].

Виклад основного матеріалу дослідження. Еволюція флористичної символіки в репрезентації жіночого образу простежується від ранніх модерністичних практик початку ХХ ст., через ідеологічні впливи радянського періоду та національне відродження другої половини ХХ ст., до її сучасного переосмислення у феміністичному, політичному й воєнному контекстах. Це дозволяє простежити трансформацію семантики квіткових мотивів як важливого чинника формування жіночого образу та національної ідентичності.

На межі ХІХ–ХХ століть українські митці активно засвоюють нові європейські тенденції. Поширення тенденцій модерну та моди на японізм в Європі стимулювало художників до переосмислення природи як естетичного і духовного ідеалу. У цей період квіткові мотиви стають символом гармонії, втіленням краси й оновлення.

О. Мурашко, який навчався за кордоном і сприйняв ідеї імпресіонізму та модерну, під впливом європейського досвіду сформував власну систему образів, у якій квіти стали невід'ємним складником композиції. У своїх творах митець поєднав кольори ар-нуво, настроїв паризького імпресіонізму з українською національною автентичністю [7, 24].

У картині «Продавчині квітів» (1917) художник передає атмосферу теплого київського дня, де півонії – символ розквіту дівочої краси та зрілості [5, 453] – виступають не лише декоративним елементом, а й контрастом до втомлених облич продавчинь, підкреслюючи драматизм буденного життя.

У творі «Жінка з квітами» (1918) відчутний вплив японізму: у поставі, одязі, зачісці моделі. Теплі відтінки квітів гармонійно контрастують із холодними синьо-білими тонами фону, що створює ефект духовного саява жіночого образу.

Інший видатний митець початку ХХ століття – О. Новаківський – також звертався до квіткової символіки. У портреті «Жінка в

кімоно» (1910) (Рис.1) він поєднав мотиви європейської сецесії з японською стилістикою. Хризантеми натякають на популярний роман П'єра Лоті *Madame Chrysanthe* (1887) [9, с. 44], де квітка виступає символом привабливості, екзотичності та стриманих почуттів [14]. Тло з японським краєвидом у стилі кахьо-га, запозиченим від китайського хуа-няо («квіти і птахи»), створює ефект занурення в екзотичний сад – простір гармонії й духовності [9, с. 55].

Рис. 1. Олекса Новаківський, «Жінка в кімоно», 1910

За радянських часів жіночі образи підпорядковувалися ідеологічним канонам: жінка зображувалася як трудівниця, матір, активна учасниця суспільного життя. Проте флористична символіка продовжувала існувати – як м'який опір і як форма збереження національної символіки.

В. Єрмилов, один із провідних представників українського авангарду, у дизайні цигарок «Українка» використовує стилізований соняшник як національний символ, пов'язаний зі світлом, родючістю та життям [5, 567].

В межах конструктивістської естетики квітка стає знаком етнокультурної ідентичності. Це підкреслює й тло з трикутниками, що нагадують «соняшниковий» орнамент Нарбута, створений для ілюстрації Шевченкового «Сну» [6, 229].

У 1960-х роках українські митці знову звертаються до фольклорної символіки як до джерела духовної опори. А. Горська в роботах «Материнство» (1960), «Жайворонок» (1963), «Абетка» (1962), «Соняхи» (1960) поєднує жіночі постаті з соняшниками, мальвами, маками – символами краси, праці, любові й пам'яті [15]. Її композиції насичені національною енергетикою та ідеєю зв'язку поколінь.

З. Лерман, представниця покоління шістдесятників, активно працювала з темою традиційного квіткового вінка. В портретах

«Солістка» (1973), «Сон» (1980-ті) українські вінки символізують не лише красу, а й духовну цілісність, жіночу силу [5, 97] та підкреслюють національну ідентичність моделі.

Творчість К. Білокур стала вершиною флористичного символізму в українському мистецтві ХХ століття. Художниця створює власний всесвіт, де кожна квітка має символічний зміст. У «Портреті Олі Білокур» (1928) маки, волошки, ромашки, барвінок, маргаритки - невід'ємні складові українського вінка, формують своєрідний оберіг. У «Портреті Тетяни Бахмач» (1932–1933) бузок імовірно уособлює втрачене кохання [12], тоді як у більш пізньому «Портреті Надії Білокур» (1941) художниця використовує яблуневий цвіт як знак родючості та материнства, лілеї-символ благої вісті та барвінок – як символ вічного життя [1, 64]. Отже, К. Білокур створює синтез фольклору, релігійної символіки та модерністичної чуттєвості.

У «Портреті племінниць» (1937–1939) (Рис.2) К. Білокур створює складну систему флористичних символів, що формують сакралізований жіночий світ. Композиційний простір картини перетворено на умовний «квітковий сад», де лілеї, іриси, волошки, флокс і латаття мають власні семантичні ролі. Латаття, традиційно магічний символ жіночності [5, 338] підсилює містичний характер зображеного середовища. Кущ півоній в центрі – традиційний символ розквіту дівочої краси та молодості [5, 453]. У результаті твір постає як цілісна семіотична система, де флористичні образи формують метафоричний простір становлення й оберегового захисту жіночої долі.

Наприкінці ХХ століття художники поступово звільняються від соцреалістичних догм і канонів та розпочинають пошук своєї власної художньої мови. В. Зарецький у 1980–1990-х роках, під впливом творчості Г. Клімта, відроджує стилістику модерну, переосмислюючи її через призму українського мистецтва [2, 418]. У творах «Ніжність» (1987), «Спокуса. Портрет О. С. Килимник» (1984), «Портрет Раїси Недашківської у ролі Катерини Білокур» (1989), «Портрет Ганни Макаревич» (1989), «В стилі ретро» (1987) квіти стають структурним елементом композиції, формують ритм і визначають емоційний тон образу. В. Зарецький перетворює флористичні мотиви на самостійний художній код, поєднуючи естетику модерну з орнаментикою українського народного мистецтва.

Рис. 2. Катерина Білокур, «Портрет племінниць», 1937–1939

«Портрет Ольги Кравченко» (1986) (рис.3) демонструє, як квіткові мотиви підсилюють характеристику жіночого образу. Витонченість моделі підкреслено делікатними маками на гнучких стеблах. Мак постає багатозначним символом розкоші й водночас швидкоплинності життя та краси [5, 350]. Семантичну рівновагу створюють ромашки та мускарі в руках героїні, що уособлюють простоту, щирість і довіру [5, 509], формуючи виразний контраст із маками. Добір флористичних мотивів є результатом індивідуалізованого підходу митця до моделювання образу. Його висловлювання про те, що «10 хвилин достатньо, аби зрозуміти, які квіти пасують моделі», підкреслює свідоме використання квіткової символіки як засобу психологічної характеристики [3].

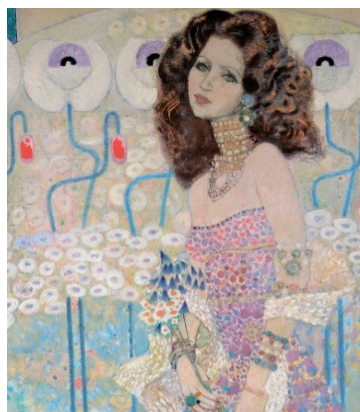

Рис. 3. Віктор Зарецький «Портрет Ольги Кравченко», 1986, фрагмент.

Особливе місце в розвитку флористичної символіки другої половини ХХ століття посідає творчість І. Марчука. Художник використовує квіти як самостійну філософську

категорію, що віддзеркалює внутрішній стан людини та метафізичний вимір життя. Рослинні мотиви в роботах І. Марчука символізують гармонію, крихкість життя, силу природи й швидкоплинність часу. Зображаючи квіти, митець говорить про свою любов до України, оскільки природа у його картинах нерозривно пов'язана з Батьківщиною [11, 18].

У портретних композиціях «Скажи мені правду» (1997) та «Соломія Павличко» (1981) флористичні символи виконують роль емоційної домінанти, інтегруючись у тло чи структуру образу та підкреслюючи духовну напругу персонажів.

У картині «Пробудження» (1992) (рис. 4) жіночий образ постає серед сплетеного гілля, що символізує час і пам'ять. Ромашки й маки тут виступають як архетипні українські символи чистоти й крові, життя і долі, сонце – знак духовного світла та оновлення. Голова жінки прикрашена жовто-блакитною стрічкою, і в контексті датування роботи (1992 р.) цей образ символізує вихід України у нову епоху незалежності. Таким чином, флористична символіка у І. Марчука поєднує філософію природи з національною ідеєю, утворюючи художній метатекст.

Після прийняття незалежності 1991 року, під впливом соціокультурних чинників, флористичний символізм набуває нових значень. Роль жінки в суспільстві змінюється і набуває спочатку дещо ідеалістичних рис [8,146]. Сучасні художниці переосмислюють квіткову символіку крізь призму особистісного, феміністичного та національного досвіду.

Рис. 4. Іван Марчук, «Пробудження», 1992

Використовує квіти як допоміжний елемент для формування жіночих образів сучасниця К. Білетіна. У своїх творах «Благівіст», «Дівчина з чорбривцями», «Червона калина», «Жоржини», «Мавка лісова», «Віночок», «Замріяна», «Варвара і лев» мисткиня поєднує квіти з українським

строєм та зберігає мотив вінка як оберегу. В композиціях художниці лілеї, мальви, калина та чорнобривці стають символами жіночої сили та духовності.

К. Косьяненко у серії «Тетта» використовує традиційні християнські символи лілеї та троянди, підкреслюючи іконографічність жіночих образів («Квіти та музика» (2018) (рис. 5), «Станція «Дніпро»). Поєднуючи ці квіткові мотиви з образами сучасних жінок, художниця створює континуум між сакральним і сучасним, вказуючи на спадкоємність духовних сенсів та їх актуальність у сьогоденному культурному контексті.

Рис. 5. Катерина Косьяненко, «Квіти та музика», 2018

Одним із проявів квітового символізму у творчості сучасних українських митців є воєнний плакат А. Гайдаєнко. У своїх іронічних композиціях художниця формує образ української жінки як сильної та незламної, систематично використовуючи традиційний український вінки і квіти – мальви, маки, соняшники, волошки. У контексті російсько-української війни ці мотиви стають маркерами національної ідентичності та візуальним кодом опору.

Сучасне українське мистецтво активно виходить у публічний простір, що особливо помітно під час повномасштабного вторгнення. Показовим є мурал «The Stripes of Freedom» М. Кравцова і В. Паронно: жіночий образ із вінком із сюрреалістичних маків та стрічками-сльозами у кольорах державного прапора [10]. Використання квіткових елементів у цьому й інших творах спирається на їхню універсальність і виразну символічність, завдяки чому художники ефективно привертають увагу світової спільноти до українського культурного досвіду та реалій війни.

*Рис. 6. Микита Кравцов, Венсан Паронно
«The Stripes of Freedom», 2022 [10]*

Наукова новизна дослідження полягає в комплексному аналізі флористичної символіки у візуальній репрезентації жіночого образу в українському мистецтві ХХ – початку ХХІ століть. У роботі вперше простежено еволюцію квіткових мотивів у контексті змін художніх парадигм – від декоративного до національно-метафоричного. Уточнено семантичні та іконографічні функції флористичних символів у побудові жіночого образу, виявлено особливості їх використання та окреслено механізми трансформації символів під впливом соціокультурних процесів.

Висновки. В дослідженні проаналізовано особливості використання флористичної символіки у візуальній репрезентації жіночих образів в образотворчому мистецтві України ХХ – початок ХХІ століть. Проведений аналіз розвитку флористичної символіки у візуальній репрезентації жіночого образу в українському мистецтві ХХ – початку ХХІ століття дає змогу виокремити три ключові етапи її еволюції. Перший період – початок ХХ ст. – позначений активним засвоєнням модерністичних тенденцій та моди на японізм, коли квіткові мотиви виступають засобом естетизації жіночого образу та уособленням гармонії, краси й оновлення. Другий етап охоплює середину та другу половину ХХ ст., коли флористична символіка зберігає свою значущість попри ідеологічні обмеження радянської доби, перетворюючись на маркер національної пам'яті, духовності й культурного опору. Третій період – початок ХХІ ст. – характеризується переосмисленням квіткових образів у контексті феміністичного дискурсу, особистісної ідентичності та національного самовираження; в умовах російсько-української війни флористичні символи набувають додаткового значення як знаки стійкості, незламності та культурної присутності України у світовому просторі. Використання флористичних символів

сьогодні дозволяє сучасним митцям створювати складні, багатозначні образи, у яких традиція співіснує з сучасними художніми практиками.

Флористична символіка є одним із найтриваліших і найглибших способів художнього осмислення жіночності в українському мистецтві. Її розвиток демонструє безперервність традиції від модерну початку ХХ століття до сучасних концептуальних пошуків. Квітка у творах митців виступає знаком національної ідентичності, духовної енергії, сили життя.

У сучасних інтерпретаціях флористичний символізм перетворюється на інструмент комунікації між минулим і сьогоденням, стає засобом осмислення жіночої суб'єктності, внутрішньої свободи та культурної самобутності українського народу.

Література

1. Авраменко О. Білокур. Київ: Горобець, 2021. 167 с.
2. Авраменко О. Терези долі Віктора Зарецького. Київ: Huss, 2011. 593 с.
3. «Віктор Зарецький: "Мій перший сецесіон"». *InKyiv*, 2024. URL: <https://inkyiv.com.ua/2024/03/viktor-zareckiy-miy-pershiy-secesio/> (дата звернення 19.11.2025)
4. Долеско С. В. Мистецький образ українського народного костюма в жанровому портреті українських художників (Російсько-українська війна 2022 р.). *Мистецтвознавчі записки*: зб. наук. пр. 2022. Вип. 41. С. 40–47.
5. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури: Словник-довідник. Київ: Довіра, 2006. 703 с.
6. Ключко Д. 65 українських шедеврів. Визнані і неявні, Київ: ArtHuss, 2019. 264 с.
7. Ложкіна А. Перманентна революція. Мистецтво України ХХ – поч. ХХІ ст., Київ: ArtHuss, 2019. 543 с.
8. Мельник Т. Постаць жінки в сучасному візуальному мистецтві України. *Сучасне мистецтво*: зб. наук. пр. 2019. Вип. 15. С. 145–148. DOI: <https://doi.org/10.31500/2309-8813.15.2019.185932>.
9. Павельчук І. На перехресті модерну. Інспірації японізму у практиці українських колористів 1900-1930-х років. Київ: Києво-Могилянська академія, 2019. 222 с.
10. Холоднова А. Українські та європейські художники запускають арт-проект The Wall: у Відні, Берліні, Женеві, Марселі та Анкарі з'являться нові мурали. 2022. URL: <https://babel.ua/news/86655-ukrajinski-ta-mizhnarodni-hudozhniki-zapuskayut-art-proyekt-the-wall-u-vidni-berlini-zhenevi-marseli-ta-ankari-z-yavlyatsya-novi-murali> (дата звернення 12.11.2025)

11. Шоріна А. Український геній Марчук: історії. Київ: COOP Media, 2016. 150с: іл.
12. Blossom R. *Floriography. The meaning of flowers*. London: Laurence king publishing ltd, 2021.
13. Besler B. *Florilegium. The Book of plants*. Tashen, 2022.
14. Fukuzawa N. C. Pierre Loti's autobiographical novel *Madame Chrysanthème* (1885): A mirror of 'almost colonised' 1880s Meiji-Japan from the late-imperialist French traveler. *Nouveaux mondes, nouveaux romans*. University College London. 2018. URL: https://sflgc.org/wpcontent/uploads/2018/05/12fukuzawa_nmnr.pdf (дата звернення: 18.11.2025.)
15. The language of flowers – Ukrainian flower symbols and their meaning. *Ukraineflora*. 2024. URL: <https://ukraineflora.com/news/language-of-flowers> (дата звернення: 10.11.2025.)

References

1. Avramenko, O. (2021). *Bilokur*. Horobets [in Ukrainian].
2. Avramenko, O. (2011). *The Scales of Fate by Viktor Zaretskyi*. Huss [in Ukrainian].
3. Viktor Zaretskyi: "My First Secession". (2024). <https://inkyiv.com.ua/2024/03/viktor-zareckiy-miy-pershiy-secesio/> [in Ukrainian].
4. Dolesko, S. V. (2022). The artistic image of Ukrainian folk costume in genre portraits by Ukrainian artists (Russian-Ukrainian War of 2022). *Art Studies Notes*, 41, 40–47 [in Ukrainian].
5. Zhaivoronok, V. V. (2006). Signs of Ukrainian Ethnoculture. *Dovira*. [in Ukrainian].
6. Klochko, D. (2019). 65 Ukrainian Masterpieces. Recognised and Unrecognised. *ArtHuss* [in Ukrainian].
7. Lozhkina, A. (2019). *Permanent Revolution. Art of Ukraine in the 20th and Early 21st Centuries*. ArtHuss [in Ukrainian].
8. Melnyk, T. (2019). The Image of Women in Contemporary Visual Art of Ukraine. *Contemporary Art*, 15, 145–148 [in Ukrainian].
9. Pavelchuk, I. (2019). At the Crossroads of Modernism. Inspirations of Japonism in the Practice of Ukrainian Colourists of the 1900s–1930s. *Kyievo-Mohylianska akademiia* [in Ukrainian].
10. Kholodova, A. (2022). Ukrainian and European artists launch The Wall art project: new murals will appear in Vienna, Berlin, Geneva, Marseille, and Ankara. <https://babel.ua/news/86655-ukrajinski-ta-mizhnarodni-hudozhniki-zapuskayut-art-proyekt-the-wall-u-vidni-berlini-zhenevi-marseli-ta-ankari-z-yavlyatsya-novi-murali> [in Ukrainian].
11. Shorina, A. (2016). *Ukrainian genius Marchuk: stories*. COOP Media [in Ukrainian].
12. Blossom, R. (2021). *Floriography. The Meaning of Flowers*. Laurence King Publishing Ltd [in English].
13. Besler, B. (2022). *Florilegium. The Book of Plants*. Taschen [in English].
14. Fukuzawa, N. C. (2018). Pierre Loti's autobiographical novel *Madame Chrysanthème* (1885): A mirror of 'almost colonised' 1880s Meiji-Japan from the late-imperialist French traveller. *Nouveaux mondes, nouveaux romans*. University College London. https://sflgc.org/wpcontent/uploads/2018/05/12fukuzawa_nmnr.pdf [in English].
15. *Ukraineflora*. (2024). The language of flowers – Ukrainian flower symbols and their meaning. https://ukraineflora.com/news/language-of-flowers_ [in English].

Стаття надійшла до редакції 09.01.2026
Отримано після доопрацювання 12.02.2026
Прийнято до друку 20.02.2026
Опубліковано 31.03.2026